

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת בא תשפ"ב

גליון: 92

א לעבטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

ולמען תספר

פניני הפרשה

"הכבדתי את לבו ואת לב עבדי" (י. א)

הפסוק מדגיש תיבת "לבו" ו"לב" עבדיו ששם עיקר היצר כמו שכתוב (קהלת י ב): **"לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו"**. וכדברי חז"ל: **"יצר הרע דומה לזבוב ויושב בין שני מפתחי הלב"** (יומא פה:). ו**"בליקוטי מוהר"ן"** (תורה ו) עה"פ **"לבי חלל בקרבי"**, שזוכים לכך ע"י זביחת היצר הרע שמזדרו בלב.

"למען שתי אתתי אלה בקרבך" (י. א)

"אתתי", ב' פעמים **"ת"**. ע"פ המובא בדברי חז"ל (שבת נה). **בנבואת יחזקאל**: שהקב"ה צווה **למלאך גבריאל**: שיעבור בתוך העיר ירושלים, **"והתוית תי"** על מצחות האנשים: **תיו** של דיו על צדיקים, כדי שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה, ועל מצחם של רשעים **תיו** של דם, כדי שישלטו בהן מלאכי חבלה. ובהמשך: ומאי שנא אות **"תיו"** דייקא? רב אמר: באות **"תיו"** פותחת תיבת: **"תחיה"**, וזה הסימן לצדיקים. ובאות **"תיו"** פותחת תיבת: **"תמות"**, והוא הסימן לרשעים.

וזה אפשר לרמז כאן בתיבת: **"אתתי"** ב' פעמים **"ת"**: של **"תחיה"**, ו**"תמות"**, רמז לפרעה; **שחיו תלויים בהש"ת** - הרמז באות: **"א"** - שהוא: **"אחד"**, **"אלוקותו ית"**, ובאות: **"א"** - **העשר מכות** שדרכו הוכיח לו הקב"ה זאת.

ובכן גם יובן המשך בדריהם שם בגמ' בדברי שמואל שאמר שאות: **"תיו"** רומז: **"ל'ת'מה זכות אבות"**. ורבי יוחנן אמר: **"תיו"** **"ת'חון זכות אבות"**, דהא כל גאולת יציאת מצרים הייתה **"ב'זכות אבות"**.

ויעויין **"בליקוטי מוהר"ן"** (תורה א): שמקשר ענין ה'ת' - **"התוית תיו"** להגברת **מלכות דקדושה על מלכות הס'א**, שזה מה שהיה כאן באותות שהקב"ה נתן לפרעה.

"ולמען תספר באזני בן ובן בן" (י. ב)

הכתוב מדגיש: **"באזני"**, להשמיע לאזני, שיהא שמיעה טובה, ומלשון: **הטה אזניך**.

וב**"ליקוטי מוהר"ן"** (מ"א ב): שמה שנכנס לאזניים נקראת שמיעה, בכתבו: על הפסוק **"ישמע יתרו"** והלא כל העולם כולו שמעו? **"אלא יתרו שמע וכו' (זוהר יתרו סח)**, **כי רק שמיעת יתרו נחשב לשמיעה, שנכנס באזניו, ושמיעת כל העולם אינו נחשב שמיעה כלל"**. ששמיעת האזן מבטאת את השמיעה טובה.

ואפשר להסמיק לכך דברי בעל **"הבאר משה"** בכתבו על ענין השמיעה שיעקרו היא **שמיעת הלב**, ובעצם הטיית האוזן מטה את ליבו לקבלה והכנעה, וכמו שנאמר: **"וצב ומנחה לא הפצת אזנים כרית לל"**, ופירוש רש"י: עשיתם חלולים לשמוע, כלומר: **עיקר מעלת האזניים אינה רק בשמיעתם, אלא בכך שהם חלולים, באופן שהשמיעה עוברת דרכם אל הלב שהוא ישמע היטב ויקבל הדברים**. וזה שביקש שלמה המלך: **"ונתת לעבדך לב שומע"**, היינו שהשמיעה תחדור אל הלב.

ולמעשה, כבאן שהתורה מדגישה בסיפורי מצרים: **"באזני בן"**, הוי אומר: **מצוותה שיהיה 'באזני' - שמיעה טובה**.

"בנערני ובזקנני... בנינו ובנותנו בצאננו ובקרנו נלך כי חג ה' לנו" (י. ט)

שבעה פעמים **אות ו'**, כתובים כאן בדברי משה על "יציאת מצרים", שעולים יחדיו במספר: **"ארבעים ושנים"** כנגד **"המ"ב מסעות** שהלכו בני' במדבר. וזהו **"נלך"**, שמיציאת מצרים נסעו לאותם **"מ"ב מסעות"**.

ביותר הושם דגש על 'סיפורי צדיקים' בתורת החסידות, הצועדים באור שבעת הימים - הבעש"ט הקדוש. וכך הם דברי ה'נועם אלימלך' (פרשת שמות): **הנה סימן טוב לאדם, כשהוא שומע מספרים ממעלות הצדיקים ועבודתם בקדושה לשמו יתברך באמת, אם באותו הפעם לבו חושק ומתלהב מאוד מאוד, שיזכה גם הוא לעבוד את ה' יתברך באמת, זה הוא סימן טוב שהשם עמו וזה דבר השם.**

ויעויין שם שהוא מקשר זאת לפסוק (תהלים נא) **"השיבה לי ששון ישעך"** ש"תפילת" היא **"לשוב אליך"**, והסימן הטוב לכך, הוא: **"ששון ישעך"** - כשאשמע מספרים - **"ישעך"**, דהיינו מעוסקי תורתך ומצוותיך, שזה הישועה להש"ת. ומסיים בדבריו: **"וה' יזכנו להיות מעובדי ה' באמת, ולשמוח עם הצדיקים אמן"**.

על ידי זה היה עיקר התעוררותו לעבודת ה'

רבינו מוהר"ן מברסלב ז"ע שנולד בבית זקנו ה'בעל שם טוב', בית שהיו מתאספים שם התלמידים ומספרים **"סיפורי צדיקים"** שאב מכך את התעוררותו לעבודת הש"ת, וכפי שסיפר שיעיקר התעוררותו לעבודת ה' היה על-ידי סיפורי מעשיות מצדיקים, ששמע בבית זה שהתאספו שם תלמידי הבעש"ט ז"ל: **"ועל ידי זה היה עיקר התעוררותו להש"ת עד שזכה למה שזכה"**. (שיחות הר"ן קל"ח).

וכה הם דבריו ב'ליקוטי מוהר"ן' (מ"ח): **"דע ש"סיפורי מעשיות מצדיקים"** הוא דבר גדול מאוד, כי ע"י סיפורים מצדיקים נתעורר ונתלהב הלב בהתעוררות גדול להש"ת בחשק נמרץ מאוד, כי הרשימו שעשה אותו הצדיק שמספרין ממנו - ע"י עבודתו את ה' יתברך, זאת הרשימו נתעוררת בעת שמספרין מהצדיק, והיא מעוררת לה' יתברך בהתעוררות גדול.

ו'בספר המידות' ע"כ (צדיק קנ"ז): **"ע"י סיפורי מעשיות מצדיקים, ע"ז זוכה להתקרב להשם"**.

ספר "סיפורי מעשיות"

גם זאת נלמד מספר: **"סיפורי מעשיות"** שחיבר רבינו, שבכך רצה לעורר ולחזק אותנו דרך סיפוריו הקדושים, וכפי שהתבטא ע"כ בדברי קדשו.

וכה הם דברי מוהר"ן בהקדמתו: **"...גם יש בהם התעוררות מוסר נפלא ועצום מאוד, ברוב המקומות יבינם המשכיל בעצמו, כי רובם ככולם מעוררים וממשיכים את הלב מאוד להשם יתברך, לשוב להש"ת באמת לאמתו, לעסוק רק בתורה ועבודה תמיד ולהפוך פניו מהבלי העולם לגמרי. כאשר יראה הרואה בעיני שכלו אם יסתכל בהם באמת..."**

סיפורי הצדיקים, עובדותיהם הטובות של הצדיקים והחסידים, שלל מידותיהם הנעלים, תורתיהם ותפילותיהם ומידת היארת שמים הנלמדים מסיפורי הוד אלו - יש בהם תועלת רב - כבר מראשית ימי עם ישראל שנהיו לעם סגולה ועד דורנו אנו.

נידבק בהם; נטה להם אוזן ולב; ונספרם לעצמנו וגם באזני בנינו - מגדולת ורוממות בוראנו, מנפלאות צדיקו וחסידיו, הכל בכדי שיושפע זאת המצווה והברכה גם בסיפורי חיינו אנו.

במצות "סיפור יציאת מצרים" הכתוב בפרשייתנו - כבר נתבאר באריכות בדברי רבותינו במעלתה הרמה והנשגבה, וכפי שכתבו מפרשי התורה על המשך פסוק זה של: **"ולמען תספר"** - **"וידעתם כי אני ה'", שמטרת סיפור יציאת מצרים היא השרשת האמונה בלב השומעים והמספרים בבורא עולם ובכוחו הגדול.**

ובדברי ה"אור החיים" שכוונת הכתוב היא: כי בא ה' להודיע, כי אין תכלית הכוונה בהבאת האותות בקרבנו לעשות נקמה בפרעה, אלא לחזק האותות שהם עיקר האמונה בלב ישראל, כדי שיהיה רשום בל ישכח לנצח.

סיפורי צדיקים הוא אחד מהיסודות המרכיבים בדברי תורתנו הק', בדברי הנביאים הקדושים, ובהמשך בדברי חז"ל - בתלמוד בבלי וירושלמי, וסיפורי הוד של הזוהר הק'.

וכך הם דברי המדרש (מ"ד' במדבר כ"א ד) **"הקדוש ברוך הוא מתעסק בשבחן של צדיקים לפרסמן בעולם... עליהם נאמר "זכר צדיק לברכה"**.

כל המרבה לספר הרי זה משובח

על סיפורי תורתנו הק' מבואר בדברי ה"זוהר" הק' מעלתם וחשיבותם - שלא בכדי מביאה תורתנו הק' כל סיפורי האבות הק', ובהמשך סיפורי עם בני ישראל, שהכל בא ללמדנו דרכי ואורחות חיים. דהא תורה מלשון הוראה - המלמדנו הוראה ודרכי חיים, ודייקא מתוך סיפורי התורה הקדושה.

ואף גם זאת אנו למדים מ"דבר מעשה" של התנאים: רבי אליעזר ורבי יהושע וחבריהם, שהיו מסובים ב'בני ברק' בליל הסדר וסיפרו כל אותו הלילה ב"סיפורי יציאת מצרים", ואף שלבטח היו בקיאים בכך, אך הרי הם כבר אמרו: **"ש'כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח"** - משובח: בחיזוק אמונותינו אומן בה' יתברך. משובח: בקרבת בני עם ישורון לאביהם שבשמים. ומשובח: בהמשך שולשלת הדורות, וכפי שהתורה מצוה אותנו בסיפורי הבנים.

וכבר ידועים דברי ה"זוהר" על זמן נעלה זה של ליל הסדר שמספרים סיפורי יציאת מצרים, שהקב"ה אומר לפלמאי דיליה: **הבו ושמעו איך שבני מספרים מאותותי ונפלאותי המרובים והגדולים**.

והזיזו בדבר הרי זה משובח

וכמה מחזקים הם דבריו של ה"רבינו בחי" (וישלה) בכתבו על החיוב לספר בשבח מעלת הצדיקים, שהוא טוב מאכילת הדבש. **"כי אכילת הדבש - הרבות לא טוב. והרבות לחקור בכבודם הוא טוב... כי לחקור כבוד הצדיקים והסיפור בשבחם ובמעלתם, כבוד הוא אצל המשבח, והזיזו בדבריו הרי זה משובח, וריבוי החקירה בכבודם טוב מאכילת הדבש.**

וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים טו) **"ואת יראי ה' יכבד"**, הזהיר לחקור כבוד הצדיק ולספר בכבוד יראי ה' ולכבד אותם. והמידה הזאת שם אותה בכלל מידות החסידים העולים במעלות העליונות השוכנים בהר קדשו".

